

Statsrådets skrivelse till riksdagen om förhandlingarna om ett avtal om digital handel mellan Europeiska unionen och Republiken Singapore

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen en promemoria om förhandlingarna om ett avtal om digital handel mellan Europeiska unionen och Republiken Singapore.

Helsingfors den 7 mars 2024

Utrikeshandels- och utvecklingsminister Ville Tavio

Enhetschef Kent Wilska

**FÖRHANDLINGARNA OM ETT AVTAL OM DIGITAL HANDEL MELLAN
EUROPEISKA UNIONEN OCH REPUBLIKEN SINGAPORE****1 Bakgrund och avtalets syfte**

Den 27 juni 2023 bemyndigade Europeiska unionens råd kommissionen att inleda förhandlingar om ett avtal om digital handel med Republiken Singapore (Singapore). Avtalsförhandlingarna inleddes i juli 2023, och den första officiella förhandlingsomgången ägde rum i oktober samma år.

Syftet med förhandlingarna är att fastställa bestämmelser om den digitala handeln med varor och tjänster mellan Europeiska unionen och Singapore. Målet är ett ambitiöst avtal som ger företag och konsumenter rättssäkerhet och på så sätt underlättar handeln och minskar de omotiverade handelshindren.

Frihandelsavtalet mellan EU och Singapore har varit i kraft sedan 2019. Frihandelsavtalet innehåller vissa bestämmelser med anknytning till digital handel, men regleringen är mindre ambitiös än regleringen i EU:s senaste frihandelsavtal. Det avtal som man nu förhandlar om kompletterar handelsbestämmelserna mellan parterna med moderna bestämmelser om digital handel.

Förhandlingarna inleddes samtidigt som förhandlingarna om ett motsvarande avtal med Sydkorea. Avtalens syfte är att utveckla och fördjupa de bilaterala handelsförbindelserna mellan EU och dessa stater.

2 Avtalets huvudsakliga innehåll

Under förhandlingarna behandlas ingående frågor som gäller digital handel, såsom elektroniska signaturer och fakturor, tullbefrielse för elektroniska leveranser, gränsöverskridande dataflöden, förbud mot krav på att avslöja källkoder, tillgång till internet och konsumentskydd online.

Avtalet förhandlas fram på samma grunder som innehållet i kapitlen om digital handel i EU:s senaste frihandelsavtal. Vissa frågor som ingår i Singapores befintliga avtal på detta tema kommer sannolikt också att ingå i avtalet.

Det har hittills hållits tre officiella förhandlingsomgångar, den senaste den 5–8 februari 2024. Singapore är mycket engagerat i förhandlingarna och eftersträvar en snabb förhandlingsprocess. Målet är att komma så långt som möjligt i förhandlingarna under början av 2024. Nästa förhandlingsomgång ordnas i mitten av mars.

Singapore är en av ordförandena för WTO:s multilaterala förhandlingar om elektronisk handel, och parterna känner därför redan väl till varandras inställning till de frågor som förhandlingarna gäller. Detta kan förväntas påskynda förhandlingarna.

3 Avtalets rättsliga grund

Kommissionen förhandlar om avtalet på Europeiska unionens vägnar i enlighet med det förfarande som avses i artikel 218 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Avtalets materiella rättsliga grund kan fastställas i detalj först när den slutliga avtalstexten är klar. Enligt statsrådets preliminära bedömning innehåller det avtal som eftersträvas endast bestämmelser som hör till handelspolitikens område (artikel 207.4 i EUF-fördraget). Detta innebär att rådet fattar beslut om att underteckna och ingå avtalet med kvalificerad majoritet.

Rådets beslut om att underteckna avtalet förutsätter inte samråd med eller godkännande av Europaparlamentet. Rådets beslut om att ingå avtalet förutsätter dock Europaparlamentets godkännande i enlighet med artikel 218.6 a i EUF-fördraget. Europaparlamentet informeras om ärendet i alla skeden av förfarandet i enlighet med artikel 218.10 i EUF-fördraget.

4 Avtalets konsekvenser

Singapore är en mycket snabbt växande digital marknad och en viktig port till marknaderna i Sydostasien. Ett av målen i strategin för Indiska oceanen och Stilla havsområdet, som EU antog 2021, är att främja det digitala samarbetet med länderna i området.

Det avtal som man nu förhandlar om förväntas inte få några direkta konsekvenser för statsbudgeten, men det förväntas få positiva konsekvenser för handelsförbindelserna och samarbetet mellan EU och Singapore. Genom att införa gemensamma bestämmelser om digital handel ökar man stabiliteten i företagsmiljön och minskar handelshindren. Förhandlingarna om bestämmelser om digital handel är en del av det mångsidiga samarbetet med länderna i området, som syftar till att stärka ramverket för den digitala världen, den öppna handeln och värdekedjorna inom handeln.

Singapore är Finlands femte viktigaste handelspartner i Asien mätt i det sammanlagda värdet av varor och tjänster. Finlands export är starkt tjänstedriven: cirka tre fjärdedelar av Finlands export till Singapore utgörs av tjänster. År 2022 exporterade Finland varor till Singapore till ett värde av 197 miljoner euro och tjänster till ett värde av 665 miljoner euro. År 2023 hade finländska företag 80 dotterbolag i Singapore. Enligt den senaste statistiken från 2022 finns det fem singaporeanska dotterbolag i Finland.

På grund av det ökande samarbetet förväntas avtalet få positiva ekonomiska konsekvenser för Finland.

5 Avtalets förhållande till lagstiftningen i Finland, till grundlagen och till de grundläggande och mänskliga rättigheterna

Avtalet kommer enligt den nuvarande bedömningen endast att innehålla sådana bestämmelser som hör till EU:s exklusiva befogenhet.

I detta skede av förhandlingarna kan man ännu inte uttömmande fastställa vilka frågor som kommer att ingå i avtalet eller vilka konsekvenser de kommer att få för området för lagstiftningen och inte heller om vissa bestämmelser kommer att hör till den nationella befogenheten. Utifrån det rådande förhandlingsläget är det emellertid sannolikt att avtalet kommer att innehålla bestämmelser som delvis tangerar Finlands gällande lagstiftning.

Om det kommande avtalet innehåller bestämmelser om gränsöverskridande dataflöden (förhandlingsfrågan är fortfarande öppen) kommer det också att innehålla ett undantag enligt EU:s handelspolitiska linje, som gäller skyddet för personuppgifter och innebär att parterna

bibehåller rätten att införa åtgärder för att skydda personuppgifter och privatlivet. Skyddet för personuppgifter hör till området för lagstiftningen och är av betydelse för skyddet för privatlivet, som det föreskrivs om i 10 § i grundlagen. Enligt paragrafens 1 mom. utfärdas närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter genom lag. Även i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna tryggas skyddet för privatlivet i artikel 7 och var och ens rätt till skydd för personuppgifter i artikel 8. Närmare bestämmelser om behandlingen av personuppgifter i anslutning till tillämpningen av avtalet finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679. Denna förordning är direkt tillämplig i EU:s medlemsstater, och kräver i princip inte någon kompletterande nationell lagstiftning inom avtalets tillämpningsområde (se GrUU 14/2018 rd). Enligt artikel 16 i EUF-fördraget hör även lagstiftningen om skydd för personuppgifter i detta sammanhang till unionens befogenhet.

6 Ålands behörighet

Bestämmelser om behörighetsfördelningen mellan riket och landskapet Åland finns i 18 och 27 § i självstyrelselagen för Åland (1144/1991). Ärendet hör enligt 27 § 12 punkten (utrikeshandeln) i självstyrelselagen till rikets behörighet.

7 Behandlingen av avtalet i Europeiska unionens institutioner

EU:s ståndpunkter har beretts i rådets handelspolitiska kommitté, i huvudsak i den sammansättning som behandlar tjänster och investeringar.

Förhandlingarna fortskrider i rask takt, och enligt statsrådets nuvarande bedömning bör riksdagens ståndpunkt vara tillgänglig i mars.

8 Den nationella behandlingen av avtalet

Utrikesministeriet har berett ärendet i samarbete med de övriga ministerierna, huvudsakligen i den handelspolitiska sektionens (EU2) undersektion för handel med tjänster. U-skrivelsen har behandlats i ett skriftligt förfarande i den handelspolitiska sektionen 16–21.2.2024.

Till riksdagen översändes en utredning om förslaget till förhandlingsmandat genom E-skrivelse E 10/2023 rd av den 22 juni 2023. Stora utskottet ansåg i enlighet med utrikesutskottets ståndpunkt att skrivelsen inte gav anledning till åtgärder.

9 Undertecknande av avtalet, provisorisk tillämpning och ikraftträdande

Eftersom förhandlingarna fortfarande pågår finns det ännu inte några uppgifter om tidpunkten för undertecknande av avtalet, om en eventuell provisorisk tillämpning eller om avtalets ikraftträdande.

10 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet stöder fastställandet av bestämmelser om digital handel med Republiken Singapore. Bindande bestämmelser om digital handel ökar handeln mellan parterna och förbättrar därigenom även de finländska företagens verksamhetsförutsättningar på den singaporianska marknaden.

Mot bakgrund av sina tidigare ståndpunkter framhåller statsrådet följande:

Statsrådet stöder målet att fastställa internationella bestämmelser om digital handel och dataekonomi (inklusive handelsavtal). Statsrådet anser att det är viktigt att man med hjälp av dessa bestämmelser effektivt kan främja en öppen digital marknad, säkerställa internationella dataflöden utan att göra avkall på dataskyddet och främja konsumenternas förtroende för onlinemiljön. (E 24/2020 rd)

Statsrådet anser att det är viktigt att EU aktivt samarbetar med likasinnade länder för att säkerställa att bestämmelserna om en global, digital värld motsvarar vår värdegrund (E 48/2021 rd).

Statsrådet anser också att det är viktigt att man med hjälp av skyldigheterna i avtalet effektivt kan påverka den digitala protektionismen (E 5/2019 rd).

Statsrådet anser det vara viktigt att de bestämmelser som man förhandlar fram är så samstämmiga som möjligt med motsvarande bestämmelser i EU:s gällande frihandelsavtal och i de frihandelsavtal som EU för närvarande förhandlar om (E 97/2022) rd).

Statsrådet anser att det är mycket viktigt att man inte inom ramen för handelsavtal förhandlar om eller påverkar nivån på dataskyddet i EU, inklusive integritetsskyddet inom elektronisk kommunikation (E 38/2017).